

ÅBNE SIDER

Ordbogsintroduktion for engelskstuderende

Karsten Schou

Ekstern lektor, engelsk. Københavns Universitet.

Der er mange rædselsberetninger om studerende, der kommer galt afsted, når de skal slå op i ordbøger. En klassisk anekdote fortæller, at man ved uforsigtighed med ordet *forklæde* kan komme til at oversætte *Han forklædte sig* med *He aproned himself*. I det følgende vil jeg gennemgå en række af de forhold, man skal være bevidst om ved benyttelse af ordbøger og slutte med at sammenligne et antal engelsk-engelsk ordbøger for at studere deres forskellige opbygning.

Det banale opslag

Der er mange, der har en forestilling om, at banale ord har perfekte banale ækvivalenter på andre sprog, og at disse kan findes ved et banalt ordbogsopslag. For eksempel har det danske ord *bord* ikke én men to engelske ækvi-

valenter. Det hedder normalt *table*; men hvis det er i betydningen *skrivebord* eller *pult* hedder det *desk*. Disse oplysninger er fra Gyldendals Røde Dansk-Engelsk Ordbog (Axelsen) og bekræftes af den større Dansk-Engelsk Ordbog af Vinterberg & Bodelsen (VB). Dette er et eksempel på, at to sprog kan definere begreber og grænser imellem dem forskelligt. Det danske ord *pult* er vel i sig selv forældet og overlever kun i sammensætninger som *skrivepult*. På dansk udtrykkes idéen bord reelt med ét begreb: *bord*. Det kan så optræde i en række sammensatte ord, som *skrivebord*. På engelsk udtrykkes den samme idé ved to begreber: *table* og *desk*. Det må stå klart, at *desk* skal opfattes som en særlig type bord. Det kaldes et 'hyponym' af *table*. Ordet *table* er den 'overordnede' term, der betegner denne kategori af ting. En engelsk-engelsk ordbog som

Longman Dictionary of Contemporary English (Longman) definerer hyponymet *desk* ud fra den overordnede term som en slags *table*. Den slags økonomi er almindelig i ordbøger.

Det engelske sprog har i dette tilfælde to ord, hvor dansk kun har et. Det omvendte kan også være tilfældet. Det engelske substantiv *fire* har tre mulige danske ækvivalenter: *ild*, *bål* og *brand*. Både Axelsen og VB oversætter de tre danske ord til *fire*. Axelsen tilføjer for *ild* nogle eksempler, hvor det har andre ækvivalenter, f. eks. *alight* i oversættelsen af *holde ild i cigaren* til *keep the cigar alight*. VB tilføjer blandt andet *a light* i forbindelse med tobaksrygning, som i *Could you give me a light, please?* For *bål* tilføjer Axelsen *bonfire*, når det er ild ved festligheder, og VB tilføjer endvidere (*funeral*) *pyre* og *the stake*, som i *dømt til bålet - sentenced to the stake*. VB tilføjer ud over *fire* også *blazing heat* og *passion* som ækvivalenter for *brand*. Hvis man ser på definitionerne af *fire* i en engelsk-engelsk ordbog som Longman, finder man først en af det basale fysiske fænomen *burning*, som svarer til den overordnede term *ild* på dansk. Derefter angives *uncontrolled fire*, altså en slags ild, som svarer til det danske hyponym *brand*. Så følger definitionen *controlled fire*, svarende til det danske hyponym *bål*. Herefter følger en række mindre centrale betydninger. Når et ord som *fire* på denne måde har flere betydninger, kaldes det 'polysemisk'. De fleste ordbøger vælger at lave én indgang for et sådant ord med en liste over de forskellige betydninger, eller 'tyd'. Polysemi er ikke altid udtryk for et velordnet system med hyponymer. I

Longman har det engelske fuldverbum *have* 49 nummererede polysemiske varianter. Der er stor forskel på betydningerne af *have* i *She had a baby* og *He had her begging at his feet*; men der er ikke nogen iøjnefaldende relation imellem dem. Polysemi er ikke det eneste interessante ved det engelske ord *fire*. Ordet er også 'homonymt'. Det betyder, at der er to eller flere ord, der har samme form. De staves og udtales ens; men de har forskellig betydning. Det ene homonym *fire* er substantivet, som der har været tale om indtil nu. Det andet homonym er et verbum, som utvivlsomt er afledt af substantivet. Det ses altså ikke som en polysemisk variant, men som et selvstændigt ord, og det medfører, at det i mange ordbøger får en selvstændig indgang, hvilket er almindeligt ved homonymer. De fleste ordbøger angiver ordets tilhørsforhold til en ordklasse ved en kode, *n* for substantiver, *v* for verber, *adj* for adjektiver, etc. Homonymer behøver ikke at være relateret til hinanden, som det er tilfældet med *fire*. Det engelske ord *bank* dækker over to homonymer, begge substantiver, hvor det ene svarer til det danske *bank*, et sted hvor man låner penge ud, og det andet til *flodbred*. Der synes ikke at være nogen forbindelse mellem de to ords oprindelse.

Det bedste ord

Ordbøgerne afspejler altså, hvordan sprog strukturerer idéer og begreber forskelligt. Når man har vænnet sig til at arbejde med den slags, står man over for endnu et problem: det ord man finder i ordbogen, og som synes at være en klar ækvivalent, fungerer al-

ligevel ikke i den sammenhæng, man ønsker at sætte det ind i. Det dansk ord *skyfri* i et udtryk som *en skyfri himmel* kan man slå op både i Axelsen og i VB og få ækvivalentforslagene *cloudless* og *unclouded*. Det første kan man få bekræftet i denne betydning i ordbøger, der er tæt på det nutidige, naturlige sprog, som f.eks. Longman. Der er blot det problem, at de færreste englændere ville vælge at bruge det. De ville typisk sige *a clear sky*. Englændere hævder, når man spørger dem, at de måske ville bruge *cloudless* i en vending som *The weather will be cloudless again tomorrow*. Her har vi således et tilfælde, hvor et ligefremt ordbogsopslag og et lige så ligefremt check i en engelsk-engelsk ordbog giver et resultat, der utvivlsomt er rigtigt; men som ikke er det mest naturlige. Der er en meget lang række af faktorer, der styrer det naturlige ordvalg. Det kan være emnet, stillejet, regionale forhold, jargon, sprogbrugerens alder, køn eller sociale status, etc.

Det vil altid være svært at tilegne sig den slags nuancer i et fremmedsprog; men i kontrasten der opstår, når man oversætter, kan det også være svært at holde fast i dem på sit modersmål. Det engelske verbum *own* har to betydninger ifølge de to engelsk-dansk ordbøger, jeg vil referere til her, den ene af Kjerulff Nielsen (KN), den anden fra forlaget Munksgaard (MG). Den ene betydning er *at vedkende sig*, som i *He owned that it was his own fault*. Den anden udtrykker et ejendomsforhold, og begge ordbøger giver den én ækvivalent: *eje*. Lad os se på oversættelsen af to eksempler:

1) *I own a copy of Shakespeare's first folio.*

1a) *Jeg ejer et eksemplar af den første folio-udgave af Shakespeare.*

2) *I own a copy of the latest Stephen King novel.*

*2a) *Jeg ejer et eksemplar af Stephen Kings seneste roman.*

Det danske verbum *eje* virker meget formelt og ses ofte som en understregning af det juridiske ejendomsforhold. Man kan sige, at det har en betydning ud over sin grundlæggende betydning vedrørende ejendomsforhold. En sådan ekstra betydning, der følger med et ord, kaldes 'konnotation', eller 'emotiv betydning'. Den grundlæggende neutrale betydning kaldes 'denotation'. At *eje* har sådanne konnotationer, ser vi blandt andet af tilbøjeligheden til at omskrive til *at være den lykkelige ejer/ ejemand*. På dansk er man i dagligt sprog ikke meget for at fremhæve ejendom, og derfor bruger man andre udtryk, f. eks. *have*, her altså *jeg har et eksemplar...* Nu er den nævnte Shakespeareudgave så sjælden, at formuleringen i 1a) er acceptabel, mens 2a) ikke fungerer, fordi der er tale om noget, som man ikke ville fremhæve som sin ejendom med særlig stolthed. Ifølge ordbøgerne må begge eksempler imidlertid siges at være korrekte, hvilket er i strid med den almindelig danske sprogintuition. Der er ingen tvivl om, at *eje* ud over sin denotation af det neutrale ejendomsforhold også har konnotationer, der fremhæver dette på en måde, der virker usædvanlig i daglig tale. Det er ikke tilfældet med det engelske *own* i nær samme grad. Man kan dog ikke sige, at *eje* er et egentligt juridisk ord, som f. eks. *skøde*. Mange ordbøger har en notation for visse af

disse nuancer med angivelse af, at et ord er formelt, uformelt, gammeldags, slang, etc. Undertiden bliver ord også relateret til en etableret diskurs, f. eks. jura og lægevidenskab. Den slags oplysninger optræder ofte i stærkt forkortet form, der har en forklaringsnøgle i ordbogens introduktion.

Idiomatiske udtryk

Et 'idiom' kan defineres som ord, der i sprogbrugen er etableret som en gruppe af ord, hvis samlede betydning ikke kan udledes af de enkelte ords betydning. For eksempel betyder *see the light* at nå den endelige erkendelse af noget. Det er oprindeligt i religiøs sammenhæng. Man kan ikke udlede denne betydning af betydningerne af *see* og *light*. Der er intet til hinder for at en blind, der ikke har noget direkte forhold til de to begreber, kunne sige *I have seen the light*. Idiomer er altså faste vendinger og talemåder, og ordbøgerne har et vist udvalg af dem. Udbruddet *Det er godt gjort!* foreslår VB, at man oversætter til *I like that!* Det findes under *godt*. Udtrykket *honest-to-God* foreslår MG, at man oversætter med *virkelig, rigtig, vaskeægte*. Vi kunne lave et eksempel som *he's an honest-to-God trucker*, på dansk *han er en vaskeægte lastbilchauffør*. Man finder udtrykket under *honest*. Axelsen foreslår, at man oversætter *Det nytter ikke at græde over spildt mælk* med *It is no use crying over spilt milk*. Det kan man finde både under *græde* og *spilde*. Man skal dog ikke forvente altid at være så heldig. Et udtryk som *the shit hits the fan* er ikke til at finde i engelsk-dansk ordbøgerne. Det betyder noget i retning af, at forudsige-

lige vanskeligheder kulminerer på ubehagelig vis, at loftet falder ned over hovedet på en. Det ville typisk optræde i en sætning som

3) *Do you just want to sit here and wait till the shit hits the fan?*

3a) *Vil du bare sidde her og vente på, at loftet falder ned over hovedet på os?*

Hvis man oversætter *wait till the shit hits the fan* med *vente indtil lortet rammer ventilatoren*, oversætter man ord for ord og går fuldstændig glip af det samlede idioms betydning. Det kan være overordentlig vanskeligt for ordbogsforfattere at dække tiltrækkeligt med idiommer, dels fordi der synes at være en uendelig mængde af dem, dels fordi de ofte bindes til konkrete forekomster, der er styret af jargon og aktuelle vaner i sprogbrugen.

Idiomatik er ofte et spørgsmål om 'kollokation'. Når to eller flere ord optræder sammen, siger man, at de kollokerer. Mange kollokationer er idiomatiserede. De danner nye betydninger, der ligger ud over enkeltordenes betydninger. Verbet *take* indgår for eksempel i sådanne idiomatiske forbindelser med den adverbielle partikel *off*, hvor de to ord tilsammen betyder *lette*, typisk om et fly, og med substantivet *place* med betydningen *ske, finde sted, foregå*. Ordbøger opstiller ofte tingene på den måde, at de først angiver ordets tyd og derefter dets faste kollokationer og eventuelle andre idiomatiske anvendelser. I Longman angives der 47 nummererede tyd for verbet *take*. Så følger kollokationerne under overskriften *phrasal verbs*, som er almindelig ved verbers kollokationer. Der er 17 af

disse: *take aback, take apart, take back, take down, take in*, etc. En del af disse kollokationer er i sig selv polysemiske, for eksempel er der 10 nummererede tyd for *take up*. I alt fylder verbet *take* tæt på tre sider i Longman, og det vil sige, at man må være forberedt på at skulle søge en del materiale igennem for at finde anvendelser som *I'll take up the story where you left off*, der findes under 'phrasal verbs', eller *Do you take sugar in your tea?* som er tyd nummer 36 for *take*.

Sprog og kultur

Det er ikke usædvanligt, at forskellige sprog følger forskellige veje; men det betyder ikke nødvendigvis, at man ikke tænker i samme baner. Jeg vil tro, at alle sprog i verden har et ord for fænomenet *mor*. Det betyder, at et sådant fænomen er 'universelt'. Nattero drømmer man om både i det danske og det engelske; men hvor ordet *nattero* er et fast stykke inventar i det danske sprog, har Axelsens og VBs ækvivalentforslag *night's rest* langt fra samme status på engelsk. Man ser ordbøgernes erkendelse af usikkerheden i eksemplerne. Axelsen angiver *let's get some sleep*. VB foreslår en omskrivning til *peace and quiet during the night*. Jeg vil tro, at hvor en dansker ville råbe *Må vi så få nattero!* ville en engelsktalende bare brøle *Quiet!*

Når selve idéen bag et ord ikke er universel, taler man om, at den er 'kulturspecifik'. Man kunne sige, at det er kulturspecifikt, at vi i Danmark kalder vores regeringschef *statsminister*, i England kalder de deres *Prime Minister*, og tyskerne har en *Kansler*. Den slags stør-

relser er som oftest uoversættelige; men de kan forklares. De er typisk resultat af en bevidst beslutning og kan findes i encyclopædier og for de mere almindeliges vedkommende også i ordbøger. De kulturspecifikke størrelser findes dog også på mere alment niveau. Et ord, der er bundet til dansk byggekultur, er *baggård*. Axelsen og VB giver ækvivalenten *backyard*, men angiver også, at det ikke altid er en god løsning. VB nævner, at det ofte kan gengives med *mews* eller *slum*. Axelsen giver eksemplet *he grew up in a slum*. Det skyldes, at *baggård* har stærke konnotationer i retning af *slum*, *tarvelighed* og *fattigdom*. Disse konnotationer findes sort set ikke ved *backyard*, der ofte bruges i en betydning, der svarer til det danske *baghave*. Man finder dog *backyard* i ældre beskrivelser af amerikansk storbyslum; men det synes ikke at have helt de samme negative konnotationer.

Noget af det mest kulturspecifikke man kan finde, er de ting, vi spiser. Et ord som *smørkage* er ikke til at oversætte, fordi det er en specifik dansk opskrift, der ikke kendes andre steder. Axelsen har det ikke med. VB forklarer det som *kind of rich pastry*. Det er den almindelige strategi i den slags tilfælde. Man benytter hyponymets overordnede term, som her er *wienerbrød*, der har en formel ækvivalent i *pastry*. *Danish* er også en mulighed, når det drejer sig om wienerbrød i enkeltstykker, altså ikke stænger og kringler. Hvis man oversætter *smørkage* med *pastry*, mister man en detalje. Alle danskere kender *smørkage* som noget særligt, wienerbrødet konge så at sige. Det er et betydningsselement, som det er næsten

håbløst at overføre til et andet sprog. VBs forslag forklarer noget i den retning; men det lyder ikke godt at oversætte *Hun bød ham et stykke smørkage* med *She offered him a kind of rich pastry*. *She offered him a Danish* ville blive opfattet som noget i retning af en span-dauer eller noget andet dagligdags og ufestligt.

Ordbogstyper

Mange specifikke spørgsmål kan løses ved ordbogsopslag: spytkummen hos en tandlæge hedder *spittoon* og *postevand* hedder *tap water* og så videre. Ordbøger, der oversætter mellem to sprog kaldes 'bilingvale', og de bilingvale ordbøger mellem dansk og engelsk, som vi har benyttet her, er alle af usædvanlig høj kvalitet, især når man tager størrelsen af det danske sprog-område i betragtning. 'Monolingvale' ordbøger refererer kun til ét sprog, og hvis man ser på engelsk-engelsk ordbøger, vil man opdage, at udbuddet er enormt. Der er op mod en snes ordbøger fra velrenommerede forlag, der kunne være relevante for en dansk engelskstuderende. Jeg vil i det følgende præsentere fem af de mest fremtrædende af disse produkter.

De mest moderne monolingvale ordbøger er 'korpusbaserede'. Det vil sige, at der er indsamlet et korpus af autentiske sprogeksempler fra vidt forskellige situationer og i forskellige stillejer, typisk op mod tohundrede millioner ord. Dette korpus danner grundlag for ordbogen. De ord, der optræder med en vis hyppighed, kommer med; de ord, der optræder meget sjældent,

kommer ikke med. Samtidig kan man trække autentiske eksempler ud af korpus til at illustrere ordenes anvendelse. Denne fremgangsmåde betyder, at sådanne ordbøger er meget tæt på den aktuelle og almene sprogbrug og giver den begrænsning, at ældre eller specielle ord ikke er med. Ordbøger af denne type er oftest tænkt anvendt af folk, der ikke har ordbogens sprog som modersmål, idet man må formode, at de fleste kender de hyppigste ord og deres anvendelse på deres modersmål. En af de ordbøger, der følger dette princip mest rigoristisk er *Collins Cobuild English Dictionary* (Cobuild). Et ord som *landslide* har to betydninger. Først angives den overførte, metaforiske, der typisk bruges ved politiske valg, *en jordskredssejr*. Sidst angives den oprindelige betydning, *jordskred* i betydningen *jord, der skrider*. Det kan virke underligt, at den grundlæggende betydning står sidst; men det er Cobuilds princip at angive den hyppigst forekommende anvendelse først. En ordbog som *The Concise Oxford Dictionary of Current English* (COD), der kun i begrænset omfang anvender et korpus, angiver først det konkrete jordskred og derefter den metaforiske betydning. Cobuild er endvidere meget læsevenlig. Den anvender kun forkortelser ved ordklasser og grammatikhenvi-sninger. Den definerer sine tyd i hele finite sætninger og har altid et autentisk eksempel som illustration. Andre ordbøger af denne type er Longman og *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English* (ALD). De virker mere redigerede og mindre automatiske i deres anvendelse af korpus. Ved *landslide* kommer den oprindelige betydning først,

ligesom i COD. De anvender en del forkortelser og udtrykker sig ikke nødvendigvis i hele finitte sætninger. De illustrerer som hovedregel med autentiske eksempler. Longman skiller sig ud ved undertiden at supplere med en del statistisk information fra sit korpus: man kan f. eks. se under *alone*, hvor hyppigt *alone*, *by oneself* og *on one's own* optræder i henholdsvis tale- og skriftsprog. Longman og ALD er baseret på et korpus, der rækker længere tilbage i tid, og kan derfor bedre bruges som generelle ordbøger. Alle de tre korpusbaserede ordbøger er rigtig gode til sprogtræning, og selvom de er britiske, har de fyldig dækning af amerikanske varianter.

Ordbøger, der ikke er baseret på et korpus på denne måde, er oftest baseret på 'etymologi', ordenes historie. Det udelukker selvfølgelig ikke, at man benytter et korpus med autentiske eksempler i redaktionen. Sådanne ordbøger angiver et ords oprindelse, for det meste med en række forkortelser. De angiver

den grundlæggende betydning først. De har ofte, men langt fra altid, et autentisk eksempel som illustration, og de er normalt rettet mod et publikum, der har ordbogens sprog som modersmål. Det betyder, at de er mindre læsevenlige end de korpusbaserede. Linien i udvælgelsen af de ord, der skal med, er defineret af en redaktion og er derfor baseret på tradition i et vist omfang. Det vil sige, at de ofte er de mest egnede hjælpemidler ved tekstlæsning, fordybelse og forståelse. De er på den anden side ikke så hensigtsmæssige ved træning af sprogfærdighed. To eksempler på ordbøger af denne type er COD og *Merriam Webster's Collegiate Dictionary* (Webster). COD er britisk med angivelse af amerikanske varianter, mens Webster er amerikansk og ikke bekymrer sig om, at et ord som *honor* normalt staves *honour* på britisk engelsk. Webster adskiller sig desuden ved at angive ordenes udtale i sin egen fonetiske notation, hvor de fire andre ordbøger alle benytter IPAs lydskrift. Her er en gennemgang af disse fem ordbøger behandling af ordet *gig*:

ALD:

n 1 (*informl*) a live performance of jazz or pop music: *do/play gigs in the local pubs*. 2 (esp formerly) a small light carriage with two wheels, pulled by one horse.

LONGMAN:

n (C) 1 a performance by a musician or a group of musicians playing modern popular music or jazz (1) 2 a small carriage with two wheels and pulled by one horse.

COBUILD:

gigs, gigging, gigged

N-COUNT 1 A **gig** is a live performance by a pop or jazz musician, comedian, or disc jockey; an informal use. *The two bands join forces for a gig at the Sheffield Arena on November 28...*

He supplemented his income with occasional comedy gigs

VERB 2 When musicians or other performers **gig**, they perform live in public; an
 =perform informal use. *By the time he was 15, Scott had gigged with a handful of wellknown*
 V *small bands. ...ten years of gigging in bars and clubs all over Kentucky.*
 V-ing

COD:

gig 1 *n.* 1 a light two-wheeled one-horse carriage. 2 a light ship's boat for rowing or sailing. 3 a rowing boat esp. for racing. (Middle English, perhaps originally = a flighty girl.)

gig 2 *n. & v. colloq.* *n.* 1 an engagement of an entertainer, esp of musicians to play jazz, pop, or dance music, usu. for a single appearance. 2 a performance of this kind. *v. intr.* (gigged, gigging) perform a gig. (20th c.: origin unknown)

gig 3 *n.* a kind of fishing spear. (short for *fizgig*, *fishgig*: cf. Spanish *fisga* 'harpoon')

WEBSTER:

(1) *n* (ME -gyge (in *whyrlgyge* whirligig), of unknown origin) (1570) 1: something that whirls or is whirled: as a *obs*: top, whirligig **b**: a 3-digit selection in a numbers game 2: a person of odd or grotesque appearance 3 **a**: a long light ship's boat **b**: a rowboat designed for speed rather than for work 4: a light two-wheeled one-horse carriage.

(2) *vi* **gigged; gigging** (1807): to travel in a gig

(3) *n* (short for earlier *fizgig*, *fishgig* of unknown origin) (1722) 1: a pronged spear for catching fish 2: an arrangement of hooks to be drawn through a school of fish in order to hook their bodies

(4) *vb* **gigged; gigging** *vt* (1803) 1: to spear with a gig 2 *a chiefly West*: spur, jab **b**: goad. provoke - *vi*: to fish with a gig

(5) *n* (origin unknown) (1926): a job usu. for a specified time; esp: an entertainer's engagement

(6) *vi* **gigged; gigging** (1939): to work as a musician (*gigged with various bands - Downbeat*)

(7) *n* (origin unknown) (ca. 1941): a military demerit

(8) *vt* **gigged; gigging** (ca. 1941). to give a military gig to

I ALD står et lille *n*. Det betyder, at ordet er et substantiv. Derefter følger to tyd. Det første er (*infml*). Det vil sige *informal*, altså *uformel*. Betydningen er en *forestilling*, og vi får et eksempel. Det andet tyd er (*esp formerly*), altså et ord der er lidt gammeldags. Betydningen er en form for hestevogn, kaldet en *gig*. Longman tilføjer et (C). Det angiver, at det er et *countable noun*, et tælleligt substantiv. Den oplysning kan have betydning for de grammatiske konstruktionsmuligheder. Longman giver de

samme definitioner som i ALD, men ingen angivelser af den stilistiske værdi. Cobuild angiver ordets bøjningsmuligheder, grammatiske koder og et synonymforslag (=show) i marginen. Vi får betydningen *forestilling*, men ikke den om hestevognen, som ellers kunne være nyttig ved læsning af ældre litteratur. *An informal use* angives som stilistisk værdi. Der er to eksempler på anvendelse, og så bliver det hele gentaget med *gig* som verbum. Cobuild er, som man kan se, meget grundig; men man kun-

ne hævde, at den bruger dobbelt så meget plads som ALD og Longman og kun forklarer det halve, fordi der kun er én betydning af ordet.

COD opstiller ordet som tre homonymer, hvoraf de to første er polysemiske med flere tyd. Det første homonym er et substantiv (*n*), det er betydningen med hestevognen, der her hedder *a light two-wheeled one-horse carriage*. Det er en mere kompakt stil at definere en betydning i, end det vi så i ALD og Longman. Der er to betydninger, forskellige former for robåde, og så følger en teori om ordets oprindelse. Det andet homonym kan både være substantiv og verbum (*n. & v.*). Og så er det *colloq*, det vil sige *colloquial~kollokvial*, altså daglig tale. Det er betydningen om forestilling, show. Den optræder som intransitivt verbum (*v. intr.*), og ordets oprindelse er ukendt, men det hører det tyvende århundrede til. Det tredje homonym er en betydning, vi ikke har hørt før. Det er et substantiv, der refererer til en slags fiskespyd. Ordets oprindelse angives ret klart.

Webster angiver otte homonymer. Det første har ukendt oprindelse. Her er en ekstra konvention med at nævne et årstal i parentes, som er den ældste forekomst af ordet, Webster er bekendt med. Den grundlæggende betydning er *something that whirls~noget der hvirvler/snurrer/spinder*. Der kommer et par afledte betydninger heraf og derefter de to første fra COD, robåden og hestevognen. Der angives som andet homonym en verbalvariant af det første. Så følger yderligere 6 homonymer med nogle detaljer, der ikke er i de andre ordbøger.

Forskelle i ordbøgernes fremstillinger er ikke kun et udtryk for forskelle i redaktionelle principper. De afspejler også sprogets udvikling. Et af de klareste eksempler på sprogforandring er ordet *gay*, som oprindeligt betyder *munter*; men som i løbet af de sidste 30-40 år er kommet til at betyde *homoseksuel*. Det vil sige, at sætningen *Geoffrey is gay* har to meget forskellige mulige betydninger. I øjeblikket står begge betydninger af *gay* i de fleste ordbøger; men man må forvente, at betydningen *munter* vil forsvinde fra de korpusbase-rede ordbøger i løbet af et par årtier, og det vil give et problem ved læsning af ældre tekster.

Litteratur

- Axelsen, Jens: *Dansk-Engelsk Ordbog*, 10. udgave, 2. oplag, Gyldendal, 1995.
- Vinterberg, Hermann & Bodelsen, C.A. : *Dansk-Engelsk Ordbog*, 3. udgave, 2. oplag, ved Viggo Hjørnager Pedersen, Gyldendal, 1991.
- Nielsen, B. Kjærulff: *Engelsk-Dansk Ordbog*, 5. udgave, Gyldendal, 1995.
- Engelsk-dansk ordbog*. af H.L. Schwarz, M. Holmen, F.V. Hansen, E. Faldborg, I. Klitgaard, Munksgaard, 1996.
- Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English*. Fifth edition, Editor Jonathan Crowther, Oxford University Press, 1995.
- Longman Dictionary of Contemporary English*. Third edition, Della Summers, director, Longman Group Ltd, 1995.
- Collins Cobuild English Dictionary*. Ed. by John Sinclair. HarperCollins Publishers, 1995.
- The Concise Oxford Dictionary of Current English*. Ninth edition. Edited by Della Thompson, Oxford University Press, 1995.
- Merriam-Webster's Collegiate Dictionary*. Tenth edition. Ed. by F. C. Mish. Merriam-Webster, 1993.
- The Oxford English Dictionary*. Second edition, prepared by J.A. Simpson and E.S.C. Weiner, volumes I - XX, Oxford University Press, 1989.